

سخن گویان استاد...

در بیان مقام و جود

موسسه

دکتر مهدی عباسی شاهکوه
سعید الهیاری

سرشناسه: عباسی شاهکوه، مهدی، ۱۳۶۶-

عنوان و نام پدیدآور: آنکه ایستاد تیپ قائم بود/ نویسندگان مهدی عباسی شاهکوه، سعید اللهیاری، مشخصات نشر: سمنان: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (استان سمنان)، سپاه قائم آل محمد علیه السلام، مرکز حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس، انتشارات قائمیه، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۲۰۰ ص.؛ مصور (رنگی). شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۴۹۴۹-۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (سمنان). تیپ مستقل ۱۲ قائم علیه السلام

موضوع: سازمان مجاهدین خلق ایران / Sazeman Mojahedin Khalq Iran

موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- نبردها / Iran-Iraq War, 1980-1988 -- Campaigns

موضوع: عملیات مرصاد / Operation Mersad

موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- خاطرات / Iran-Iraq War 1980-1988 -- Personal narratives

شناسه افزوده: ه. الله یاری، سعید، ۱۳۴۲

شناسه افزوده: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (استان سمنان). سپاه قائم آل محمد علیه السلام. مرکز حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس. انتشارات قائمیه

رده بندی کنگره: DS.216.07

رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۴۳

شماره کتابشناسی ملی: ۶۲۴۴۰۵۱

انتشارات قائمیه

آنکه ایستاد تیپ قائم بود

نویسندگان مهدی عباسی شاهکوه، سعید اللهیاری.

ناشر: قائمیه

(مرکز حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس سپاه و بسیج استان سمنان)

تهیه شده در: معاونت علمی، پژوهشی و فن‌آوری سپاه قائم آل محمد علیه السلام استان سمنان

ناظر نهایی: محمد نوروزیان

صفحه‌آرا: اسما وصال طلب راوری • طراح جلد: علی صبور

ناظر چاپ: علی رضاوند

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه • نوبت چاپ: اول- تابستان ۹۹

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۴۹۴۹-۸

قیمت: ۳۰۰۰۰ ریال

نشانی: سمنان، مرکز میدان جهاد، مرکز حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس سپاه و بسیج استان سمنان، انتشارات قائمیه

تلفن: ۰۹۱۹۵۴۴۶۰۴۰ - ۰۲۳۲۱۴۲۴۶۷۰

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۹۵۴۴۶۰۴۰

پست الکترونیکی: semnanghaemiyeh1397@chmail.ir

فهرست مطالب

۹	 مقدمه
---	-------------

بخش اول: تحلیل نظری عملیات مرصاد

۲۰	 مقدمه
----	-------------

۲۰	 ۱- توان رزم
----	-------------------

۲۱	 ۲- مؤلفه‌های توان رزم
----	-----------------------------

۲۲	 ۱-۲- عوامل برترساز
----	--------------------------

۲۵	 ۲-۲- عوامل فیزیکی
----	-------------------------

۲۶	 ۲-۳- عوامل غیرفیزیکی
----	----------------------------

۲۹	 ۲-۴- عوامل غیرفیزیکی و معنویت در اسلام شیعی
----	---

بخش دوم: مجاهدین خلق از تأسیس تا عملیات طرح باویدان

۴۰	 مقدمه:
----	--------------

فصل اول: گفت‌وگوهای سازمان مجاهدین خلق از تأسیس تا پذیرش قطعنامه ۵۹۸

۴۲	 ۱- گفت‌وگوهای سازمان مجاهدین خلق ایران (۱۳۴۲-۱۳۵۷)
----	--

۴۳	 ۱-۱- کنش‌گران گفت‌وگوهای مجاهدین
----	--

۴۴	 ۲-۱- مفصل‌بندی و معناسازی گفت‌وگوهای مجاهدین
----	--

۵۳	 ۳-۱- کنش‌پذیران گفت‌وگوهای مجاهدین
----	--

۵۶	 ۴-۱- غیریت و مرزبندی در گفت‌وگوهای مجاهدین
----	--

۵۷	 ۵-۱- عینیت‌های تخصیص گفت‌وگوهای مجاهدین
----	---

- ۶۰-۱- قابلیت دسترسی و اعتبار در گفتن مجاهدین ۶۰
- ۶۱-۲- گفتن مجاهدین خلق پس از پیروزی انقلاب اسلامی ۶۱
- ۶۷-۱-۲- مرزبندی و عینیت‌های تخصص گفتن مجاهدین خلق با جمهوری اسلامی ۶۷
- فصل دوم: تحلیل استراتژی و توان رزم منافقین در عملیات فروغ جاویدان

- ۸۰- مقدمه: ۸۰
- ۸۰-۱- مسأله‌ی پایان جنگ ۸۰
- ۸۲-۲- چرایی وقوع عملیات فروغ جاویدان ۸۲
- ۸۵-۳- استراتژی و اهداف ارتش آزادی‌بخش در عملیات فروغ جاویدان ۸۵
- ۹۱-۴- توان رزم ارتش آزادی‌بخش ۹۱
- ۹۱-۱-۴- مؤلفه‌های برتری رزم ۹۱
- ۹۳-۲-۴- عوامل فیزیکی ۹۳
- ۹۵-۳-۴- عوامل غیر فیزیکی ۹۵
- ۱۰۰-۵- طرح مانور و تاکتیک عملیات فروغ جاویدان ۱۰۰
- ۱۰۲-۶- شرح عملیات فروغ جاویدان ۱۰۲

بخش سوم: تیپ دوازده قائم آل محمد (ع) اسامی سمنان از تأسیس تا عملیات مرصاد

- ۱۰۸- مقدمه ۱۰۸
- فصل اول: تیپ دوازده قائم (ع) به مثابه‌ی بازیگر گفتن انقلاب اسلامی در دفاع مقدس
- ۱۱۰-۱- گفتن انقلاب اسلامی ۱۱۰
- ۱۲۰-۲- تبارشناسی تیپ دوازده قائم آل محمد (ع) ۱۲۰
- ۱۲۱-۳- مأموریت‌ها و تجربیات رزمی تیپ دوازده قائم (ع) در دفاع مقدس ۱۲۱
- ۱۲۲-۱-۳- عملیات کربلای ۴ ۱۲۲
- ۱۲۴-۲-۳- عملیات کربلای ۵ ۱۲۴
- ۱۲۶-۳-۳- عملیات نصر ۸ ۱۲۶
- ۱۳۰-۴-۳- عملیات بیت المقدس ۲ ۱۳۰

۱۳۴	۵-۳- عملیات بیت المقدس ۳
۱۳۸	۶-۳- عملیات بیت المقدس ۶
	فصل دوم: تحلیل نقش و عملکرد رژیم تیپ دوازده قائم علیه السلام در عملیات مرصاد
۱۴۴	- مقدمه:
۱۴۵	۱- شرح کلی مقابله با منافقین
۱۵۳	۲- نقش تیپ دوازده قائم علیه السلام در برابر هجوم منافقین
۱۶۷	۳- توان رزم تیپ دوازده قائم علیه السلام در مقابله با منافقین
۱۶۷	۳-۱- عوامل برنرساز تیپ دوازده قائم علیه السلام در عملیات مرصاد
۱۷۳	۳-۲- عوامل غیرفیزیکی (مادی)
۱۸۱	۳-۳- عوامل فیزیکی
۱۸۴	۴- نتایج و اهداف عملیات مرصاد
۱۸۵	۵- عوامل موفقیت تیپ دوازده قائم علیه السلام اما تان ... ان در عملیات مرصاد
۱۸۹	منابع
۱۹۴	مقالات:
۱۹۶	مستندات الکترونیکی:
۱۹۸	مستندات ویدئویی:
۱۹۸	مصاحبه‌ها:

تصاویر

۹۷	تصویر شماره ۱: زنان و دختران از نیروهای سازمان در عملیات فروغ جاویدان
۱۰۰	تصویر شماره ۲: روحیه بالای مجاهدین با بینشی ایدئولوژیک، تحت تأثیر رهبری «مریم و مسعود»
۱۵۴	تصویر شماره ۳: اردوگاه صادقین در سه راهی کوزران کرمانشاه
۱۶۳	تصویر شماره ۴: محل استقرار گردان قمر بنی هاشم علیه السلام بر روی یال سمت راست زیر جلویی چهارزیر

- تصویر شماره ۵: احداث خاکریز توسط مهندسی تیپ دوازده قائم ع استان سمنان ۱۷۰
- تصویر شماره ۶: پل زیرگذر در تنگه چهارزبر ۱۷۱
- تصویر شماره ۷: جنگ بسیار نزدیک منافقین با نیروهای گردان سیدالشهدا ع در تنگه چهارزبر .. ۱۷۶
- تصویر شماره ۸: تنگه‌ی چهارزبر پس از اتمام عملیات مرصاد ۱۸۵

جدول

- جدول شماره ۱: گزارش یگان‌های حاضر و استعداد نیرو در عملیات مرصاد ۱۵۳

نقشه‌ها

- نقشه شماره ۱: منطقه عملیاتی فرج جاویدان - مرصاد ۱۰۳
- نقشه شماره ۲: عملیات کربلای ۴ ۱۲۳
- نقشه شماره ۳: عملیات کربلای ۵ ۱۲۵
- نقشه شماره ۴: عملیات نصر ۸ ۱۲۷
- نقشه شماره ۵: عملیات بیت المقدس ۲ ۱۳۱
- نقشه شماره ۶: عملیات بیت المقدس ۳ ۱۳۵
- نقشه شماره ۷: عملیات بیت المقدس ۶ ۱۴۰
- نقشه شماره ۸: پیشروی منافقین و محل‌های درگیری با رزمندگان جمهوری اسلام ع ۱۵۱
- نقشه شماره ۹: نقشه‌ی هوایی منطقه از اردوگاه صادقین و حیطه‌ی عمل تیپ دوازده قائم در تنگه چهارزبر ۱۵۷

اشکال

- شکل شماره ۱: مؤلفه‌های توان رزم ۲۱
- شکل شماره ۲: مؤلفه‌های غیرفیزیکی اثرگذار بر توان رزمی ۲۶
- شکل شماره ۳: الگوی رزمی تیپ ۱۲ قائم ع در عملیات مرصاد ۱۸۸

- مقدمه

پژوهش در مورد جنگ تحمیلی بنا به پیچیدگی‌ها و ابعاد گوناگونی که دارد امری دشوار است. در طول تاریخ جنگ‌های بسیاری رخ داده است که تاریخ‌نگاران، متکلمان، جامعه‌شناسان، سیاست‌شناسان، اندیشمندان نظامی و دیگران دنبال تحلیل آن قلم‌فرسایی‌ها کرده‌اند و نیز در مورد دفاع مقدس آثاری را خلق کرده‌اند. به طور قطع هر یک به رشته تخصصی و به روش و پژوهشگری با توجه به دیدگاه نظری و اندیشه‌ای که در پس‌پنداشت و ذهنیت خود از مسأله دارد به موضوع جنگ و (در اینجا) موضوع دفاع مقدس پرداخته‌اند؛ بدین معنا که جامعه‌شناس، سیاست‌شناس و اندیشمند نظامی از منظر آموزه‌هایی که در رشته‌های خود کسب کرده است جنگ را ارزیابی می‌کند. جامعه‌شناسان می‌کوشند به مفاهیمی چون آثار اجتماعی جنگ، واگرایی‌ها و همگنی‌های اجتماعی و... را بررسی کنند. سیاست‌مداران به اثر سیاسی و دیپلماتیک فتوحات و عقب‌نشینی‌ها می‌نگرند و پژوهشگران نظامی بر بر بنای اهداف و استراتژی‌هایی که در مورد کلیت و یا آینده‌ها و پدافندهای جزئی سخن می‌گویند. هر کدام از پژوهشگران رشته‌های مختلف که علاقمند به بررسی جنگ هستند به دنبال گزاره‌هایی هستند که پرسش‌ها و مسائل را پاسخ می‌گوید. به همین دلیل نمی‌توانند این پدیده را به تمامی و همانطور که بوده توصیف، تبیین و تحلیل کنند چرا که به صورتی تک‌رشته‌ای عمل کرده‌اند.

با این وصف، دفاع مقدس را نمی‌توان تنها از منظر علوم نظامی - دفاعی بررسی کرد؛ چرا که مؤلفه‌ی ایمان و باورداشت‌های اسلامی در آن به صورتی واضح و روشن قابل مشاهده است. راویان جنگ تحمیلی و حاضران در جنگ به کرات از توکل، توسل، معنویت، امدادهای غیبی و نظایر آن سخن گفته‌اند که نمونه‌ی آن را می‌توان در عملیات والفجر هشت و گذر کردن از اروندرود دید. افزون بر این آثار و پیامدهای حاصل از دفاع مقدس نیز امری پیچیده است. ظاهراً آن خرابی‌ها، از میان رفتن زیرساخت‌ها، کشته‌ها، زخمی‌ها، اسیران، لطافات روانی، ترس و دلهره است. حال آنکه از منظر شیعی سراسر آن برکات

و مسیری برای تقرب است. در واقع نمی توان با آموزه های تک رشته ای و سکولار معمول پدیده ی جنگی را تحلیل کرد که استراتژی نظامی و باورداشت های مذهبی الهی در هم تنیده شده اند.

بررسی و بازخوانی چگونگی و چرایی هم آوردی ها و عملیات های دوران دفاع مقدس و سازمان ها و احزاب معاند شبه نظامی چون کوموله و دموکرات کردستان و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به خودی خود فواید بسیاری دارد که از جمله ی آن ها می توان به ثبت دقیق و جلوگیری از تحریف تاریخی این رویدادها، عبرت آموزی های تاریخی، افزایش سطح دانش و تجربه و بهره برداری از آن ها در وضعیت مشابه احتمالی آینده اشاره نمود. در این میان پس از امضای قطعنامه ی ۵۹۸ سازمان ملل که محتوای آن پایان جنگ و اعلام آتش بس میان دو نیروی درگیر یعنی ایران و عراق بود، هجومی نظامی از سوی نیروهای اپوزیسیون (مخالف مسلح به نام ارتش آزادی بخش (منافقین) علیه جمهوری اسلامی ایران تحت عنوان «عملیات فروغ» (میدان) صورت پذیرفت. سازمان منافقین در روزهای پایانی جنگ و پس از پذیرش قطع نامه ۵۹۸ که ترک حاصمه از سوی دو طرف منجر می گردید؛ در مردادماه ۱۳۶۷ مسعود رجوی رهبر سازمان، این وضعیت را بدین سان تحلیل می کرد که به دلیل وقوع آتش بس میان ایران و عراق، احتمالاً در عراق «قفل» و تبدیل به فُسَل خراهند شد و از آنجا که توان رزمی ایران به ضعف گراییده، باید بر اساس اصل غافل گیری و با سرعت به این یورش ببرند. هدف از انجام این عملیات تسخیر مهران و در نهایت براندازی نظام جمهوری اسلام است. سوال شد. مجاهدین خلق بازه ی زمانی بسیار کوتاهی را از تصرف مهران تا یورش و فروپاشی تهران (ظرف ۳۳ ساعت) اعلام داشتند. اگرچه این نیروها توانستند با پشتیبانی ارتش بعث عراق در مدت اندکی بیس از ده تا سی کیلومتر در عمق خاک ایران نفوذ کنند و خسارت های جانی و مالی نیز بر مردم و نیروهای غیر نظامی در مسیر حرکت خود وارد سازند؛ با این حال رزمندگان اسلام به ویژه نیروهای تیپ دوازده قائم آل محمد (ع) سپاه پاسداران انقلاب اسلامی استان سمنان توانستند ستون نظامی منافقین را ابتدا متوقف و سپس اقدام به انهدام نیرو و تجهیزات آنان نموده و در نهایت شبه نظامیان را وادار به عقب نشینی و فرار کنند. آنچه نوشتار حاضر به دنبال آن خواهد بود بررسی نقش و الگوی رزمی نیروهای تیپ دوازده قائم آل محمد (ع) سپاه پاسداران استان سمنان در مقابله با منافقین است که فاصله ی حدود ۱۲ کیلومتری از مقر با موقعیت درگیری داشتند و توانستند عملکردی مثبت و اثربخش در انهدام ماشین جنگی و اضمحلال توان رزم شبه نظامیان سازمان مجاهدین خلق داشته باشند.